30.1.2026

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

Lausuntopyyntö 20.1.2026

Asiantuntijalausunto koskien Maatalouden sukupolvenvaihdosstrategia E104/2025 vp; Valtioneuvoston selvitys

Sisä-Suomen elinvoimakeskus pitää maatalouden sukupolvenvaihdosstrategiassa esitettyjä Suomen kantoja oikean suuntaisina mutta kiinnittää lisäksi huomiota seuraaviin näkökulmiin:

Rahoituksen turvaaminen maatilojen sukupolvenvaihdosten tukemiseen on ensiarvoisen tärkeää. Jos maatalouteen korvamerkityistä rahoista kuusi prosenttia käytetään sukupolvenvaihdosten edistämiseen, tulee kuitenkin varmistua siitä, että käyttämättä jääneet varat voidaan ohjata muuhun maatalouden kehittämiseen kuten investointitukeen.

Sisä-Suomen elinvoimakeskus pitää tärkeänä ratkaisujen löytämistä maatilojen oikea-aikaiselle siirtymiselle nuorille jatkajille. Uusille viljelijöille pitää turvata mahdollisuus aloittaa tilanpito silloin kun heillä on into ja kiinnostus viljelyn aloittamiseen ja tilan hankkimiseen. Usein otollinen ajankohta on pian ammattiin valmistumisen jälkeen. Sukupolvenvaihdosten edistämistä onkin tarkasteltava kokonaisuutena myös luopujan asema huomioiden. Aiemmin käytössä ollut luopumistukijärjestelmä aikaisti maatilojen sukupolvenvaihdoksia, luopujan taloudellista asemaa turvaten, ennen vanhuuseläkeikää. Eläkejärjestelmää kehittämällä voitaisiin aikaistaa omistajanvaihdoksia ja siten laskea viljelijöiden keski-ikää.

Nuorille viljelijöille suunnattu korotettu investointitukitaso on perusteltu ja edistää maatalouden rakennekehitystä. Rakennekehityksen kannalta myös maan hankinnan tukeminen olisi tärkeää. Lisämaan hankintaa voitaisiin tukea korkotukilainalla esim. seitsemän vuoden ajan varsinaisen sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Jatkajan rahoitusasemaa helpottaisi myös perintö- ja lahjaverotuksen keventäminen sukupolvenvaihdostilanteissa.

Rakennetukilain (1476/2007) mukaista nuoren viljelijän aloitustukea muutettiin 17.1.2025 alkaen yksiportaiseksi ja yrittäjätulovaatimusta alennettiin 25 000 eurosta 22 000 euroon. Alemmasta aloitustuen tasosta luopumalla osa tiloista jäi tukijärjestelmän ulkopuolelle. Sisä-Suomen elinvoimakeskus katsoo, että olisi perusteltua muodostaa nuoren viljelijän aloitustuesta esimerkiksi kolmiportainen malli eri tukitasoineen. Tällöin myös tilat, jotka eivät saavuta 22 000 euron yrittäjätuloa, mutta kuitenkin muodostavat ison joukon kansallisesta elintarvikeomavaraisuudesta, voisivat olla tuen piirissä. Isojen tilojen osalta

korkotukilainan 250 000 euron tukikatto on liian alhainen. Ylimmässä portaassa korkotukilainan enimmäismäärää tulisi nostaa. Nykyaikaiset maatilat ovat monialaisia ja toiminta muodostuu muustakin kuin rakennetukilain mukaisesta maataloudesta. Tukea myönnettäessä tulisi tarkastella tilakokonaisuutta huomioiden myös maatalouden ulkopuoliset toiminnot, joita nykyisellään tarkastellaan vain maksuvalmiutta arvioitaessa.

Omistajanvaihdosten helpottamiseen, muussa kuin perinteisessä sukupolvenvaihdostilanteessa, tulisi luoda foorumi, jossa mahdollinen lähipiirin ulkopuolinen jatkaja ja luopuja voisivat kohdata. Jos luopujalla ei ole jatkajaa omassa lähipiirissä ja ollaan luopumassa elämäntyöstä ja mahdollisesti kodista, luopumista voisi helpottaa tarkempi tutustuminen jatkajaan. Lisäksi on varmistettava, että omistajanvaihdoksissa ja perheen sisällä tapahtuvissa sukupolvenvaihdoksissa on käytettävissä riittävästi ammattitaitoisia ja asiaan perehtyneitä asiantuntijoita tukemassa prosessia. Sisä-Suomen elinvoimakeskus näkee tärkeänä myös lomitusjärjestelmän ja sen kehittämisen niin että nuorilla yrittäjillä on olemassa aito mahdollisuus loman pitämiseen. Toimiva lomitusjärjestelmä tukee viljelijän jaksamista ja vaikuttaa myös tuotantoeläinten hyvinvointiin.

Nuoren viljelijän aloitustuen vaikuttavuuden arviointia seuraamaan ja helpottamaan tulee sähköiseen tukijärjestelmään (Hyrrä) luoda seurantaosio, johon tuensaaja ilmoittaa tarvittavat seurantatiedot, neljännen vuoden jälkeen tukipäätöksestä. Tämä sitouttaisi tuensaajat tilan kehittämiseen ja keventäisi hallinnon seurantatoimia.

Tämä asiakirja on hyväksytty ja allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt rahoitusasiantuntija Mikko Teivaala ja ratkaissut osastopäällikkö va. Heli Hantula.

Tämä asiakirja KEHA/953/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/953/2026 har godkänts elektroniskt

Hantula Heli 30.01.2026 17:35

Teivaala Mikko 30.01.2026 12:36